Ulkoasiainvaliokunta

Torstai 22.4.2021 klo 12.00—13.45

Läsnä
puheenjohtaja Mika Niikko ps
varapuheenjohtaja Erkki Tuomioja sd
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Inka Hopsu vihr (8, 9 osittain)
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Johannes Koskinen sd (9, 10, 11) (8 osittain)
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Petteri Orpo kok
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Juha Sipilä kesk
jäsen Ville Tavio ps
jäsen Anne-Mari Virolainen kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7) (8 osittain)
varajäsen Maria Guzenina sd (8 osittain)
varajäsen Vilhelm Junnila ps
varajäsen Ilkka Kanerva kok (8 osittain)
varajäsen Jouni Ovaska kesk (8, 9 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Tiina Larvala
valiokuntaneuvos Jonna Laurmaa

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 12 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston selvitys: EU:n indopasifinen strategia

Valtioneuvoston UTP-selvitys UTP 6/2021 vp

Liiteasiakirja EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/EU:n indopasifinen strategia ; A 3

Asia on saapunut eduskuntaan.

Valiokunta päätti, ettei asian johdosta ryhdytä toimenpiteisiin.

Valmis
5.0

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Valtioneuvoston selvitys: Naton ulkoministerikokous 23.-24.3.2021

Valtioneuvoston UTP-selvitys UTP 2/2021 vp

UTPJ 7/2021 vp ; A 4

Jatkokirjelmä UTPJ 7/2021 vp - UTP 2/2021 vp on saapunut eduskuntaan.

Valiokunta päätti perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla, että asian käsittelyyn osallistuvien valiokunnan jäsenten on noudatettava vaiteliaisuutta muistion käsittelyssä.

Valiokunta päätti kuulla asiantuntijoita.

Valiokunta lähetti tiedoksi puolustusvaliokuntaan jatkokirjelmän UTPJ 7/2021 vp - UTP 2/2021 vp.

5. Valtioneuvoston selvitys: Suositus neuvoston päätökseksi komission valtuuttamisesta aloittaa neuvottelut Euroopan unionin sekä Islannin, Norjan ja Liechtensteinin sopimuksesta ETA:n ja EFTA-valtioiden tulevista rahoitusosuuksista Euroopan talousalueen taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseen

Valtioneuvoston E-selvitys E 20/2021 vp

Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Merkittiin, että suuri valiokunta on perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla päättänyt, että asian käsittelyyn osallistuvien valiokunnan jäsenten on noudatettava vaiteliaisuutta muistion sisällöstä.

Valiokunta päätti, ettei asian E 20/2021 vp johdosta ryhdytä toimenpiteisiin.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Valtioneuvoston selvitys: Eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen kehittäminen (EFAD)

Valtioneuvoston E-selvitys E 41/2021 vp

Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valiokunta päätti ryhtyä käsittelemään asiaa.

Valiokunta päätti kuulla asiantuntijoita.

7. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2020 vp

Valiokunnan lausunto HaVL 11/2021 vp ; A 7

Hallintovaliokunnan lausunto HaVL 11/2021 vp on saapunut valiokuntaan.

8. Valtioneuvoston selvitys_Resolute Support Mission -operaation ajankohtainen tilanne

Valtioneuvoston UTP-selvitys UTP 5/2021 vp ; A 8

Asia on saapunut eduskuntaan.

Valiokunta päätti perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla, että asian käsittelyyn osallistuvien valiokunnan jäsenten on noudatettava vaiteliaisuutta muistion käsittelyssä.

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- yksikönpäällikkö Sari Rautio, ulkoministeriö
- lähetystöneuvos Anu Apo, ulkoministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Mikko Lehto, puolustusministeriö
- operaatiopäällikkö, kenraalimajuri Pasi Välimäki, Pääesikunta

Merkittiin selvitys saaduksi.

Valiokunta lähetti asian mahdollisia toimenpiteitä varten puolustusvaliokuntaan.

9. Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2020 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa ; A 9
Eriävä mielipide Eriävä mielipide_PS_VNS 3_2021 vp_22.4.2021.pdf ; B 9

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Kappale 7: Hyväksyttiin ed. Hyrkön esityksestä ja ed. Biaudet'n tukemana uusi viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: " Valiokunta korostaa lisäksi humanitaarisen avun, rauhantyön ja kehitysyhteistyön kokonaisuuden tarkastelua nexus-ajattelun mukaisesti."

Kappale 8 ja 9 Ed. Tavio esitti ed. Junnilan tukemana kappaleen 8 ja 9 korvaamista tekstillä: "Suomen katastrofaalisen huono talouskehitys huomioiden kehitysyhteistyörahoituksen voimakas lisääminen ei ole suositeltavaa. Kehitysavun kasvattaminen tapahtuu velkarahalla, koska valtio joutuu ottamaan lisää velkaa menolisäyksiin. YK:n kansainvälisesti asettamat poliittiset tavoitteet kehitysapurahojen nostosta eivät ole Suomea oikeudellisesti sitovia. Suomessa elävien köyhien elinolosuhteista huolehtiminen tulee olla kehitysapuun nähden valtion ensisijainen tehtävä. Kehitysyhteistyörahoitusta tulee tarkastella nykyistä kriittisemmin, sillä kehitysyhteistyön kanssa tekemisissä olevien rahojen oma intressi on yleensä esittää kehitysyhteistyö erittäin myönteisessä valossa. Suomalaisten veronmaksajien kehittyvien maiden hankkeisiin lahjoittamalle rahalle tulee asettaa tiukempia reunaeh-

toja pitkäaikaisten tavoitteiden toteutumisesta. Mikäli Suomen strategia on pyrkiä olemaan globaali ilmastojohtaja, Suomen tulee alkaa toimia aktiivisesti väestönkasvua vastaan, koska maapallon lisääntyvä väestö yhdistettynä elintason jatkuvaan nousupyrkimykseen on omiaan lisäämään päästöjä ja ympäristön rasitusta."

Ed. Biaudet esitti ed. Hyrkön tukemana alkuperäiseen kappaleeseen 9 lisäystä ensimmäisen virkkeen loppuun teksti: "..jota on myös laajassa parlamentaarisessa yhteistyössä valmisteltu".

Äänestettiin kappaleen 8 osalta ed. Tavion esityksen ja alkuperäisen tekstin välillä. Äänestettäessä lausunnon pohjateksti voitti em. esityksen äänin 11-3, ei tyhjiä.

Kappaleen 9 osalta äänestettiin ed. Tavion ehdotuksen sekä alkuperäisen kappaleen välillä, ed. Biaudet'n esittämän em. muutoksen kera. Äänestettäessä lausunnon pohjateksti em. muutoksella voitti ed. Tavion esityksen äänin 11-3, ei tyhjiä.

Kappaleeseen 10 lisättiin uudeksi toiseksi virkkeeksi ed. Hyrkön esityksestä ed. Hopsun tukemana teksti: "On arvioitu, että lahjamuotoisen ilmastorahoituksen tarve on kasvanut mm. COVID19-pandemian myötä etenkin kaikkein köyhimmissä maissa ja hauraimmilla alueilla". Lisättiin kappaleen loppuun ed. Hyrkön esityksestä ja ed. Hopsun tukemana teksti: "Esimerkiksi Suomen ilmastovuosikertomukseen olisi hyvä sisällyttää tavoitteita kansainväliselle ilmastorahoitukselle ja niiden seuranta".

Ed. Tavio esitti ed. Junnilan tukemana, että kappaleesta 10 poistetaan sanat "pitää näitä pyrkimyksiä oikeansuuntaisina ja tavoiteltavina". Äänestettäessä lausunnon pohjateksti aiemmin kuvatuin, ed. Hyrkön esittämin muutoksin voitti ed. Tavion tekemän esityksin äänin 10-3, ei tyhjiä.

Kappaleeseen 12 lisättiin ed. Hopsun ed. Biaudet'n tukemana uusi kolmas virke: "Esimerkiksi suomalaisen kulutuksen globaalien vaikutusten selvittäminen olisi tärkeää".

Lisättiin ed. Pelkosen ehdotuksesta ja ed. Tuomiojan parin muutosehdotuksen myötä ennen lukua "arviointi ja seuranta" uusi luku kuulumaan seuraavasti: Demokratia, oikeusvaltio ja monenkeskinen yhteistyö (15) Demokratia ja vahva oikeusvaltio ovat niin ihmisoikeuksien kuin kestävän kehityksen edellytyksiä. Rauhan rakentaminen ja toimivien ja demokraattisten yhteiskuntien vahvistaminen on yksi Suomen kehityspolitiikan neljästä painopisteestä. Vahvistamalla kehittyvien maiden demokratiaa ja oikeusvaltiota, edistää Suomi samalla maiden kykyä vastata globaaleihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen. (16) Monenkeskinen yhteistyö on parhaimpia keinoja edistää demokratiakehitystä ja oikeusvaltiota. Valiokunta katsoo, että selonteko huomioi riittävällä tavalla monenkeskisen yhteistyön merkityksen niin Suomelle kuin Agenda2030-tavoitteiden saavuttamiseksi. (17) Suomi voi aktiivisuudellaan edistää ulkopoliittisia tavoitteitaan monenkeskisen yhteistyön puitteissa. Suomen ja Chilen perustama valtionvarainministereiden globaali ilmastokoalitio on erinomainen esimerkki siitä, miten Suomi voi käyttää monenkeskistä yhteistyötä edistääkseen Suomen kokonaisvaltaista lähestymistapaa kestävään kehitykseen Valiokun-

ta pitää tervetulleena valtiovarainministeriön aikomusta kehittää kestävän kehityksen budjetointia.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Tavio ja Junnila varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Ilmoitettiin, että eriävä mielipide on jätettävä sihteerille 22.4.2021 viimeistään klo 16.00.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: Ed. Tavio ja ed. Junnila / B 9

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

10. Muut asiat

-

11. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on keskiviikkona 28.4.2021 klo 11.00

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Tiina Larvala